

Wat zijn normen en waarden?

Normen en waarden, iedereen heeft het er over, maar wat zijn het eigenlijk precies? Wat zijn waarden? En wat zijn normen? Waarom zeg je die twee woorden eigenlijk altijd achter elkaar?

Een waarde, dat wist je misschien al, is iets wat je belangrijk vindt. Je kunt het bijvoorbeeld belangrijk vinden dat je rekening houdt met elkaar, of dat je iemand helpt die in de problemen zit, dat je je eigen rommel opruimt, geen dingen doet die niet mogen, enzovoort. Als de groep mensen waar jij bij hoort - je gezin, je klasgenoten, mensen met hetzelfde geloof als jij, je vrienden of je landgenoten - dat ook belangrijk vindt, dan worden het een soort spelregels, waar iedereen binnen die groep zich aan probeert te houden. Zulke spelregels noemen we normen. Normen en waarden liggen dus heel dicht bij elkaar, het heeft rechtstreeks met elkaar te maken.

Het lijkt een beetje op de regels die in de wet staan beschreven. Als je je niet houdt aan de regels van de wet, krijg je straf: een boete, of als het heel erg is wat je hebt gedaan, ga je de gevangenis in. Dat staat allemaal zwart op wit.

Dat is een groot verschil met waarden en normen: dit zijn ongeschreven regels en er staat niet zwart op wit wat de straf is die je krijgt als je je niet aan die regels houdt. Bij een overtreding van de norm is de straf dat andere mensen je asociaal vinden, dat ze boos op je worden, dat je ruzie krijgt, niet meer wordt aangekeken of er niet meer bij hoort.

Normen en waarden in deze tijd

Tijden veranderen. Mensen veranderen. Het gedrag van mensen verandert mee. Vroeger was het bijvoorbeeld vanzelfsprekend dat je 'u' zei tegen je ouders, maar tegenwoordig zeggen veel kinderen gewoon 'je'. En het is nu bijvoorbeeld ook heel gewoon als een vrouw werkt en haar man thuis blijft om voor de kinderen te zorgen. Het is dus duidelijk dat de normen en waarden ook met hun tijd mee veranderen, maar of het allemaal de goede kant op gaat?

Minister

In 2004 vond Minister Heinsbroek van niet. Hij zei toen bijvoorbeeld dat televisiespotjes ervoor moeten zorgen dat jongeren in het openbaar vervoer opstaan voor ouderen, mindervalide en vrouwen. Ook moet de overheid in de spotjes uitleggen hoe de burgers dienen om te gaan met buitenlanders: "We hebben nu eenmaal een multiculturele samenleving. Leer je medemens hoe het hier werkt, praat Nederlands, leg hem of haar de spelregels uit," zei hij.

Tieners van tegenwoordig hebben weinig respect voor anderen mensen in onze samenleving. Ze doen lekker wat ze zelf willen. Hier moet echt verandering in komen omdat we steeds minder geven om hoe andere mensen leven en denken, dus steeds minder respect voor onze omgeving tonen. Een voorbeeld hiervan is als mensen gelijk gaan schelden of zelfs geweld gebruiken als het even tegen zit.

Ook moeten we fatsoenlijker en beleefder worden, zeggen acht van de tien Nederlanders volgens een onderzoek in opdracht van het dagblad Trouw. De mensen die aan de enquête hebben meegewerkt zijn het erover eens dat de overheid en het onderwijs daar het meest verantwoordelijk voor zijn. Maar is de schoolklas wel de plaats waar kinderen kennis krijgen van normen en waarden? Eigenlijk moeten de ouders de basisregels van het leven aan hun kinderen leren. Sommige ouders geven bijvoorbeeld het verkeerde voorbeeld door zelf agressief te zijn, of anderen uit te schelden. Ook heeft elk gezin andere regels. Daarom is het ook belangrijk dat de school het goede voorbeeld geeft. Vooral omdat kinderen op school in aanraking komen met allerlei anders opgevoede kinderen. Soms krijgen kinderen helemaal

niets mee over normen en waarden, want als ze uit school komen zijn beide ouders aan het werk en moeten ze zichzelf vermaken. En als de ouders thuis komen is het tijd om te eten, tv te kijken en te gaan slapen. Ze leren zo niet dat ze niet zomaar alles krijgen, maar er ook eens wat voor moeten doen. Bijvoorbeeld helpen bij de afwas of hun kamer opruimen. Kinderen worden nu steeds meer verwend.

De maatschappij verhardt. We worden steeds minder geduldig. Maar waarom is dat? Omdat we steeds minder normen en waarden kennen. Vooral onder jongeren wordt het steeds erger. Als je op straat of door school loopt vliegen de meest erge scheldwoorden je om de oren. Er hoeft maar iets te gebeuren en er volgt al een wilde scheldpartij, wat soms zelfs overslaat in geweld. Hoe vaak lees je tegenwoordig in de krant dat er weer eens iemand slachtoffer is geworden van zinloos geweld? Steeds vaker, en het wordt steeds gewoner. Maar het gebeurt lang niet alleen onder jongeren, ook volwassenen worden er de dupe van. Vooral leraren. Als je bijvoorbeeld vervelend bent in de klas en je wordt eruit gestuurd, en dan blijf je zitten. Net zolang tot de leraar heel erg boos wordt, dan pak je rustig je spullen en verlaat met een slakkengangetje de klas en zegt nog even wat waardoor de leraar nog bozer wordt.

Je leest en hoort de laatste tijd steeds meer dingen over normen en waarden in de media, omdat de bevolking er zelf nu ook wel achter komt dat het zo niet langer kan. In de Tweede Kamer werd er sterk over vergaderd en ook op televisie werd er aandacht aan besteed. Belangrijk is dus dat kleine kinderen al gelijk respect wordt bijgebracht. Of dit nou door de school, de overheid of door de ouders gedaan wordt, het is blijkbaar erg noodzakelijk, want anders gaat onze maatschappij nog meer de verkeerde kant op. (Zou er al sindsdien al iets is verandert zijn ...?)

Waarom zijn er eigenlijk normen en waarden?

Deze vraag is eigenlijk heel makkelijk te beantwoorden: omdat we allemaal verschillende mensen zijn, met een verschillende achtergrond en verschillende gedachten over wat wel kan en wat niet, en omdat we ondanks dat toch op een prettige manier met elkaar willen samenleven, bestaan waarden en normen. Daar moet eigenlijk iedereen zich aan houden.

Normen en waarden in Nederland

Zoals u waarschijnlijk wel heeft gehoord of gezien, stijgt de onvrede in Nederland. Een Nederlander voelt zich bijvoorbeeld nu veel onveiliger dan vroeger. Als gevolg hiervan is een nationaal debat ontstaan, in de Tweede Kamer en daarbuiten, over normen en waarden.

Onveilig

Veel Nederlanders voelen zich onveilig in Nederland. Hierop zullen de voorstanders van het Nationaal Debat ook op wijzen. Het is een gevolg van de toegenomen criminaliteit, het gevoel van onvrede, misschien zelfs een gevolg van alle buitenlanders die Nederland heeft. Maar waarschijnlijk is de grootste oorzaak de pasgebeurde gebeurtenissen die te maken hadden met (zinloos) geweld.

Als iemand iets toelaat, bijvoorbeeld dat ze een oud vrouwtje doodschoppen, weten we allemaal dat het niet zo hoort, dat je niet zomaar iemand hoort neer te slaan, dat we op horen te staan in een bus, trein of waar dan ook voor oudere mensen, dat we met twee woorden moeten spreken, en noem maar op.

Nederland heeft dus nog wél besef van Normen en Waarden. Alleen die komen niet echt tot uiting. Waarom is er in 3e wereldlanden wel een soort van sociale controle, en in Nederland niet? Waarom lijken ze daar wel begrip te hebben van 'hoe iemand zich zou moeten gedragen' en zijn die waarden, in het zo ontwikkelde land, zo verloochend?

Dat is waarschijnlijk het grootste probleem. Niet zo zeer het hebben of missen van normen en waarden, maar het tot uiting brengen daarvan. De sociale controle op elkaar moet terug, niet alleen in de huiskamers, maar ook op straat, in de metro, bus of trein, noem maar op. Nederland heeft een sociale controle van niets, we kunnen het onszelf niet kwalijk nemen, maar als we sámen iets doen, dan zou het

wel kunnen. Als iedereen het opeens 'normaal' vindt dat hij of zij aangesproken zal worden wanneer hij/zij iets doet dat niet 'hoort'. En dan niet gelijk gaan slaan of zo.

Het Nationale Debat heeft dus in zoverre zin, dat mensen er weer over na beginnen te denken, het niet meer normaal vinden om door te lopen wanneer een jongen in elkaar wordt geslagen, maar zich er in zullen gaan mengen, en als iemand dat zou doen, zullen er misschien meer volgen.

Het gevolg van het Debat over Normen en Waarden is dus niet dat er regeltjes gevormd worden over hoe de Nederlander zich nou zou moeten gedragen, maar heeft inzicht gekregen over het gevoel dat in Nederland leeft. De vraag is dus ook niet zo of mensen nog begrip hebben van Normen en Waarden, maar hoe we mensen weer kunnen aansporen tot het verbeteren van hun gedrag, zodat het niet alleen normen en waarden in theorie blijft, maar dat je die ook gewoon uit!

Slot

Bij de een mag je dit wel en bij de ander niet. Dat is soms wel raar, maar aan de andere kant wel te begrijpen. Iemand moet regels stellen, al zal je het er niet altijd mee eens zijn. En als je je er niet aan houdt krijg je straf, maar dat weet je dan.

Misschien nooit echt over nagedacht maar zonder dat je het beseft zijn normen en waarden eigenlijk heel belangrijk!!!